

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
«ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет психології
Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Філософія свободи

Освітня програма: довільна

Спеціальність: довільна

Галузь знань: довільна

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “26” червня 2022 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Етика бізнесу
Викладач (-і)	Рохман Богдан Михайлович
Контактний телефон викладача	0957037492
Е-mail викладача	bogdan.rokhan@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	1. Цикл загальної підготовки. 1. 2 Вибіркові дисципліни 1.2.2 Дисципліни вільного вибору студента
Обсяг дисципліни	90 год.; кількість кредитів ECTS – 3
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	вівторок, 15.00 год. – 17.00 год.

2. Анотація до курсу

Курс "філософія свободи" пропонує студентам вивчити основні етапи історико-філософського розвитку концептуальних уявлень про свободу, ознайомитися з їх впливом на формування різних типів соціальності та культури і особливо з їх роллю в історії західної цивілізації. Концепт свободи розглядатиметься як один з найскладніших і суперечливих концептів в інтелектуальному ландшафті європейської цивілізації, який ставав предметом мітологічних і раціоналістичних теорій, економічних і політичних доктрин, літературно-поетичного і повсякденного дискурсів. Проблематика свободи була рушійною силою і творчої, і деструктивної волі у людському житті та суспільному бутті. Особлива увага звернена на значення концептів свободи для виникнення і підтримки демократичних суспільних станів.

Цей курс має бути покладений в основу засвоєння фундаментального знання, яке допоможе студентам краще розуміти суперечності, що є іманентними для сучасного цивілізаційного розвитку, а також допомагатиме справлятися зі складнощами у стосунках, які виникають у щоденному професійному і суспільному житті.

Курс особливо актуальний для сучасної України, яка перебуває на шляху демократичного громадянського розвитку і є у процесі активного пошуку свого сучасного місця серед світової і Європейської спільноти.

Праця над першоджерелами та матеріалами курсу сприятиме фаховому викшталтуванню студентів-філософів, удосконаленню їхніх теоретичних знань та фахових умінь і навичок.

3. Мета та цілі курсу

Навчальна проблема курсу полягає у формуванні вміння аналізувати принципові відмінності між різними концептуальними проектами свободи, розпізнавати й прогнозувати їх можливі соціальні, політичні і практичні наслідки.

Цілями курсу є:

- критичне освоєння історико-філософської спадщини в аспекті ознайомлення з найвагомішими концепціями свободи упродовж інтелектуального і цивілізаційного розвитку людства;

- засвоєння основної тези, яка полягає в тому, що свобода не є чимось таким, що дається людині сама по собі у суспільстві і є гарантованою поза зусиллями. Людство му́сло виборювати свободу і навчатися її захищати.
- з'ясування взаємозв'язку між інтелектуальним дискурсом і соціальною та політичною дійсністю у практичному здійсненні західного типу цивілізації;
- визначення соціально-політичного змісту поглядів на свободу та розуміння практичних наслідків їх концептуального втілення.

Прослухавши курс студенти мають:

- назвати основні концептуальні особливості і відмінності у тлумаченні свободи;
- вільно орієнтуватися у питаннях, наведених для семінарських занять на основі вивчення першоджерел;
- розрізняти класичні і неklasичні підходи до розуміння свободи людини у філософії;
- розуміти ідейні джерела і практичні наслідки ліберальної і комунітаристської концептуалізації свободи;
- вміти застосовувати набуті знання для аналізу української дійсності, визначення демократичних і авторитарних дискурсивних тенденцій соціального і політичного розвитку.

4. Результати навчання (компетентності)

ІК Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК 5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 6. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 7. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 13. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК 14. Здатність працювати у міжнародному контексті.

ЗК 15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

СК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.

СК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.

- СК 4.** Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними.
- СК 5.** Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту,
- СК 6.** Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.
- СК 7.** Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.
- СК 8.** Здатність планувати діяльність організації та управляти часом.
- СК 9.** Здатність працювати в команді та налагоджувати міжособистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань.
- СК 10.** Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.
- СК 11.** Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.
- СК 12.** Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.
- СК 13.** Розуміти принципи і норми права та використовувати їх у професійній діяльності.
- СК 14.** Розуміти принципи психології та використовувати їх у професійній діяльності.
- СК 15.** Здатність формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички.

	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	СВОБОДА ЯК ПРЕДМЕТ ФІЛОСОФСЬКОЇ РЕФЛЕКСІЇ	Основні ідейні напрямки виявлення змісту свободи та її інтерпретації. Проблема свободи і необхідності. Свобода і примус. Свобода і влада. Свобода у первісному суспільстві: дихотомія "своє" - "чуже". Свобода і природа; свобода і суспільство; свобода і "самість"; Боротьба за свободу. Свобода і воля.	Тести, питання, робота з першодже релами
2.	СВОБОДА У ЄВРОПЕЙСЬКІЙ ЦИВІЛІЗАЦІЇ: ПРОБЛЕМА КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЇ	Основні принципи і підходи до розуміння свободи. Свобода, гріх і почуття вини. Проблема класифікації концепцій свободи відповідно до: свободи від, свободи для, джерел свободи, типів свободи, носіїв свободи. Зміна уявлень про свободу впродовж історії.	Тести, питання, робота з першодже релами
3.	СВОБОДА І САМОЗДІЙСНЕННЯ ЛЮДИНИ	Концепція свободи М. Адлера. Рівні свободи як рівні самоздійснення. Суспільні виміри свободи. Соціалізація і персоналізація. Свобода і власність. Відчуження і відвласнення. Свобода і право. Природне право і природний закон. Інституалізовані форми свободи. Проблема свободи вибору: її емпіричні обмеження й екзистенційні та персоналістичні перспективи.	Тести, питання, робота з першодже релами

4.	СВОБОДА І ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ	Просвітницький контекст розуміння свободи. Свобода як цінність. Нігілізм як прояв розуміння свободи. Втеча від свободи. Свобода як звільнення і як бунт. Свобода як інтелектуальний дискурс: сміх, критика, іронія. Наративні форми свободи. Концепція наративної відповідальності П. Рікера. Свобода як проблема людської ідентичності та автентичності. Дискурсивне походження диктатури і демократії.	Тести, питання, робота з першоджерелами
5.	СВОБОДА І ГРОМАДЯНСЬКИЙ ПОСТУП	Свобода і політичні режими. Авторитарний, тоталітарний і демократичний режими. Вертикальні і горизонтальні мережі взаємозв'язків. Свобода й ієрархія. Явище суспільної синергії. Свобода і дискурсивно-етичні практики. Свобода і соціальний капітал. Свобода в контексті глобалізації. Сучасні загрози для свободи людини та їх концептуальні пастки. Ліберальне і комунітаристське тлумачення свободи: особливості сучасної дискусії. Громадянський поступ і Україна. Іван Франко як співець свободи людини і народу. Проблема малоросійства у поглядах М. Хвильового, Є. Маланюка, Є. Сверстюка.	Тести, питання, робота з першоджерелами

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	
Семінарське заняття	45
Тестові завдання	25
Самостійна робота (робота з першоджерелами)	15
Індивідуальне завдання	15
Екзамен	
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
										10	ЛТ	12	ЛЗ	14	15	16	17	
Лекції																		
Семінарські з-тя		5		5		5		5		5		5		5		5		45
Тестові завдання	5		5			5		5								5		45
Самостійна р-та														15				15
Індивідуальні завдання												15						15
Залік /Екзамен																		
Всього за тиж-нь	5	5	5	5		5	5	5	5	5	5	15	5	15		10		100

6. Ре сурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Система дистанційного навчання, мультимедіа, лабораторії, комп'ютери та інше
Література	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Арістотель. Політика. - К.: Основи, 2000. - С. 17-23; 31- 34; 66-89; 93; 97; 112; 115; 180-181; 201. 2. Арентд Х. Що таке свобода? // Арентд Х. Між минулим і майбутнім. - Київ: Дух і Літера, 2002.- С. 151-182. 3. Констан Б. Про свободу древніх у її порівнянні зі свободою сучасних людей // Лібералізм. Антологія.- К.: Смолоскип, 2002.- С. 411-424. 4. Макінтайр Е. Після чесноти: дослідження з теорії моралі. К.: Дух і літера, 2002. - С. 245 – 269 5. Грін Т. Про різні значення слова "свобода" у зв'язку з волею та моральним поступом людства // Лібералізм. Антологія.- К.: Смолоскип, 2002.-С. 441-458. 6. Берлін І. Дві концепції свободи // Соціальні, економічні та релігійні виміри свободи: Збірник текстів / Уклали: Ю. Біленко, А. Карась, В. Терещенко, О. Фешовець.-Львів,2002.- С. 51- 91. 7. Берлін І. Дві концепції свободи // Сучасна політична філософія. Антологія / Пер. з англ. - К.: Основи, 1998. - С. 56-114. 8. Ранер К. Людина як істота радикально загрожена виною // Соціальні, економічні та релігійні виміри свободи: Збірник текстів.- С. 368-381. 9. Міл Дж. Стюарт. Про свободу. Роздуми про представницьке врядування. Поневолення жінок.-К.: Основи, 2001.- С. 11-66. 	

10. Фітцджеральд Д. "Ідея свободи" Адлера // Соціальні, економічні та релігійні виміри свободи: Збірник текстів. - С. 5-13.
11. Рідель М. Свобода і відповідальність // Ситниченко Л. А. Першоджерела комунікативної філософії. - К.: Либідь, 1996. - С. 68-84.
12. Апель К. О. Дискурсивна етика як політична етика відповідальності у ситуації сучасного світу // Єрмоленко А. М. Комунікативна практична філософія. Підручник. - К.: Лібра, 1999. - С. 395-413.
13. Марітен Ж. Завоювання свободи // Соціальні, економічні та релігійні виміри свободи: Зб. текстів.-Львів,2002.- С. 14-28.
14. Маланюк Є. Малоросійство / Книга спостережень. Том другий.- Торонто: Гомін України, 1966. - С. 229-247.

7. Контактна інформація

Кафедра	філософії, соціології та релігієзнавства вул. Шевченка, 57 (гуманітарний корпус), каб. 503 Телефон: +80342596015 Сайт: https://kfsr.pnu.edu.ua/ Електронна адреса: kfsr@pnu.edu.ua
Викладач	Рохман Богдан Михайлович
Контактна інформація викладача	bogdan.rokhman@pnu.edu.ua

Академічна доброчесність	<p>Загальна кількість балів в межах курсу: 100. Розподіл балів: 0 - 49 балів - «не задовільно»; 50 - 69 балів - «задовільно», 70 - 89 балів - «добре», 90 - 100 балів - «відмінно». Оцінка розраховується як сума середнього арифметичного з усіх отриманих оцінок за всі види роботи.</p> <p>Необхідно пройти всі передбачені тести. Тести закритого типу (з варіантами відповідей) . Кількість варіантів відповідей: 4. Кількість вірних відповідей: одна. Час виконання : до 20 хв. (в межах семінарського заняття).</p> <p>В межах запланованих семінарських занять є обов'язковими дві усні відповіді, які оцінюються як «незадовільно», «задовільно», «добре», «відмінно». На семінарських заняттях також розглядаються завдання для самостійної роботи. Виконані індивідуальні завдання надсилаються викладачу на контакту пошту.</p>
Пропуски занять (відпрацювання)	<p>Відвідування всіх занять є обов'язковим. Допускається пропуск одного семінарського заняття без відпрацювання. За наявності більшої кількості пропущених семінарських занять або невиконаних тестових завдань необхідно відпрацювати їх шляхом усної відповіді по відповідній темі або повторного написання тесту. Відпрацювання проводяться в межах консультацій. При бажанні студента підвищити підсумкову оцінку пропонується виконати індивідуальне завдання.</p>
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	<p>На один бал зменшується оцінка від отриманої за виконану роботу.</p>
Невідповідна поведінка під час заняття	<p>Під час проведення занять онлайн обов'язковим є включена камера студента. Невиконання умови означатиме відсутність студента на навчальному занятті.</p>

Додаткові бали	Індивідуальне завдання - 5 балів.
Неформальна освіта	Є можливість розглянути та зарахувати як вид самостійної чи індивідуальної роботи сертифікати про проходження додаткових курсів на онлайн- платформах (наприклад, Prometheus).

Викладач

Рохман Б.М..